

*****

Minden olvasónktól elnézést kérünk: igaz ugyan, hogy Puskás Attila **Gondolatok a kettős kötődésről** című, a szamosújvári magyar-örmény konferencia alkalmából írott cikkét fontosnak tartjuk, ám a januárban egyszer már megjelent szöveget kizárólag technikai tévedés folytán ismételtük márciusi számunkban.

*****

A városvédő ZUBOLY emléke a CENTRÁL Kávéházban

Dr. Bányai Elemér újságírónak, *Ady* barátjának emlékét őrzi a nemrég felújított belvárosi CENTRÁL Kávéházba visszahelyezett márványtábla, természetesen *Ady*-idézzel:

*"ZUBOLY, NÉZZ BENNÜNKET.
TE SZABAD HAJDÚSÁGOD
S HALÁLOS NAGYPÉNTEKED
ÉL TOVÁBB ÉS LÜKTET
EREINKBEN, VALÓNKBAN
S MIKÉPP TE MONDTAD:
JÓL VAN."*

Dr. Bányai Elemér 1873. aug. 22-én született Szamosújváron, mindkét részről őrmény katolikus családból. Családjának neve Szongott Kristóf néveredet tanulmánya szerint a BAJÁCZHI, a román bánya és a czhi őrmény szóképző összetételből eredeztethető.

A korán árván maradt gyermek a szamosújvári katolikus fiúárvaházba kerül, majd Máramarosszigetre, később Kolozsvárra. A kolozsvári Ferenc József egyetem magyar-francia szakát végezte, 1901-ben lett bölcsész doktor. Közben több újságnak munkatársa. Visszatért Szamosújvárra és a Szamosújvári Közlöny c. hetilapot szerkesztette, egyidejűleg felügyelője a szamosújvári fiú árvaháznak. 1904-ben kerül Budapestre. Zuboly álnév alatt (Arany János fordításában ez a Szentiván éji álom egyik mesealakja) elmés tárcákat és tudományos cikkeket ír a Budapesti Hírlapba, a Pesti Naplóba és a Vasárnapi Újságba.

Ugyanebben az évben kinevezik Díjnoknak a Nemzeti Múzeumhoz. 1906-ban elveszti egyetlen gyermekét és feleségét. 1908-tól kezdve kizárólag a magyar irodalomnak élt. Több napilapban írt, önálló munkái is megjelentek. 1903-ban megírta a Pesti Hírlap történetét, 1908-ban pedig a Pesti Napló történetét, Lisznyay Kálmán életrajzát.

Őrmény anekdoták című munkájában leginkább az erdélyi őrmények között ismert anekdotákat gyűjtötte össze. Szerkesztette az Állatok Védelme c. szaklapot.

Kedvelt kávéházai volt az egykori Három Holló az Andrássy úton, és nem utolsó sorban a CENTRÁL. Itt jöttek össze a kor híres írói, művészei és szerkesztői. Ezúton lett munkatársa a Kiss József szerkesztette Az Est című lapnak is.

Szabad szellemiségű szerző, aki elveit nem adta fel, aki a Martinovits nevét viselő szabad közműves páholynak is tagja volt *Ady* Endrével egyetemben.

Írásai közül talán külön említést érdemel a régi Pest eltűnő emlékeiért érzett aggodalom, amelyet az egykori PILVAX, a KORONA és a ZRÍNYI bontásakor megfogalmazott. Ezáltal őt tekinthetjük a századforduló egyik első városvédőjének, előharcosának. *Dr. Nagy Károly* városvédő javaslatára változott meg a Sashalom egykori Ond vezér útja BANYAI Elemérré. Rendbe tették sírját a Kerepesi temetőben, a hősök parcellájában és pótolták a CENTRÁL kávéházból eltűnt emléktáblát.

A CENTRÁL kávéházban most visszahelyezett táblán *Ady* híres sorai a 85 esztendővel ezelőtti húsvét hetének Nagypéntekére utalnak, amikor 1915. április 2-án *Dr. Bányai Elemér* főhadnagy hősi halállal fejezte be életét Galíciában, Komarniki községben, a monarchiába

betörő orosz csapatok elleni küzdelemben.

A Budapesti Városvédő Egyesület ÉRTESÍTŐ-jében,
2000 Nagyböjt havában
Vizy László tollából megjelent cikk felhasználásával
I.S.

*****

Húsvét csodái

Nincs abban semmi különös, hogy a húsvét körüli napok, főként a nagycsütörtök és nagypéntek teli vannak csodával. Persze, a nagyszombat is.

Vagyis hát, teli voltak ezek a napok csodával, gyermekkoromban. S ezt, hogy "voltak", hogy már múlt idő az egész, nem szabad félreérteni, mert az egész dolgot nem a felejtés, nem a szomorúság s legfőképpen nem az elmúlás lengi körül. Hiszen az, ami volt - az van!

Ha akad is némi fájdalom bennem, az csupán annak szól, hogy hiú s rosszul tervezett igyekezettel mennyire sikerül magamnak is létrehoznom az efféle csodákat. Vagyis hát: mennyire nem sikerül...

Mert csodaszámba kell sorolnom azokat az eseményeket, amelyek például a konyha körül történtek. (Ebből azért nem szabad, persze, azt sem feltételezni, hogy haspók volnék s mindenkor az ingyenc falatok körül járt s jár az eszem.) De csodának kell hinnem azt, ahogyan nagyanyám, aki Cs. Zakariás Anna néven 1882-ben látta meg a napvilágot Gyimesbükkön, az ötvenes években s még a hatvanas évek elején is, jóval túl a hetedik ikszen, (ahogy azt budapestiesen szokás mondani) sőt, közeledvén erősen a nyolcadik ikszhez, felkelt hajnali háromkor, fél négykor, hogy begyújtsa a sütőt. A budai, harmadik emeleti lakás (ahol most magam közeledvén a hatvan felé, írom ezeket a sorokat) gáztűzhelyének akkoriban az volt a tulajdonsága, hogy a kicsi nyomás miatt el-elaludt, a diós kalács pedig a gyengécske hő következtében szétfolyt volna, mire egyáltalán megsült volna... Nagyanyó tehát nem várta meg, hogy reggel hét óra legyen, hanem inkább hajnali háromkor állt neki sütni.

Mert Gyimesbükkön s aztán Kézdivásárhelyt, s még azután a háborús években Marosvásárhelyt is így szokta, csak hát akkor még volt megfelelő tűz s lehetett normális, délelőtti időben is végezni a húsvéti készülődéseket.

Azt is a csodák közé kell számítanom, hogy egyáltalán feladattá válhatott a számára a diós kalács készítése, ahhoz ugyanis liszten s cukron kívül még dió is kell, ő ezt valahogyan összegyűjtötte a havi 150 (nem írtam el: százötven!) forintnyi kegydíjből, amit kapott... 1954-től, vagy 55-től. (Addig semmit.)

Hogy miért? Ez is csoda, csak éppen másféle. Magasabb vérnyomással akár gonoszságnak is nevezhetnénk. Ugyanis - mielőtt nagyanyó megözvegyülve a kegydíjat kapta volna - előbb nagyapám kapott levelet. "Csodálatos" levél.

Lássuk!

A címzett, dr. Dávid István, a borítékra kézzel ráírta: "érk: 946.IX.18."

*"A magyar igazságügyminisztertől
25.500/1946. I. M. E. szám.*

*A MAGYAR IGAZSÁGÜGYI SZÁMVEVŐSÉGNEK, BUDAPEST
Megszüntetés.*

Felhívom, hogy az 5000/1946. M.E. számú rendelet alapján mindennemű ellátási igény kizárásával állásából elbocsátott dr. Dávid István volt marosvásárhelyi törvényszéki tanácselnök összes illetményét az 1946. évi november hó végével szüntesse meg és az 1946. évi szeptember hó 1-től a megszűnés időpontjáig az V. fizetési osztály 2. fokozata és a II.